

Ministerie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. mevrouw Van der Wal-Zeggelink, minister voor Natuur en Stikstof
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum 6 juni 2023
Onderwerp Bestuurlijke reactie Staatsbosbeheer op de Wettelijke evaluatie en Kostprijzenonderzoek
Behandeld door
Ons kenmerk Z23-4687 / D23-21264
Uw kenmerk
Bijlagen

Geachte Mevrouw Van der Wal-Zeggelink,

Eind maart 2023 stuurde u ons de concepten toe van het rapport 'Evaluatie Staatsbosbeheer' (Ecorys) en het rapport 'Kostprijzen van Staatsbosbeheer in beeld' (Sira) met het verzoek een bestuurlijke reactie op deze concepten te geven. Met deze brief voldoen wij aan uw verzoek. In deze reactie gaan wij in op de in de wettelijke evaluatie genoemde conclusies en aanbevelingen. Het kostprijsonderzoek komt hierin terug bij het onderdeel doelmatigheid.

Hoofdconclusie

Het doet ons goed te lezen dat het beeld van Staatsbosbeheer over de gehele linie positief is. Als grootste terrein beherende organisatie in Nederland zien wij het als onze taak om onze expertise in de volle breedte, als groen nutsbedrijf, ten goede te laten komen aan alle Nederlanders. Wij zijn dan ook verheugd te lezen dat dit (h)erkend wordt, ondanks de toenemende financiële druk die wij ervaren, welke zich de laatste jaren vertaalt in rode cijfers.

Het functioneren van Staatsbosbeheer als overwegend doeltreffend

Benutten en beleven

De hoofdvraag over doeltreffendheid wordt positief beantwoord wat betreft benutten (grotere focus op verduurzaming en circulair en verantwoord ondernemerschap) en beleven (er wordt meer dan voorheen ingezet op het realiseren van maatschappelijke opgaven). Wij zijn blij met deze conclusie en herkennen ons in de uitspraak dat Staatsbosbeheer zich als primaire beheerorganisatie in toenemende mate ontwikkelt naar een beheerorganisatie met een steeds grotere ontwikkeltaak en als groen nutsbedrijf haar wettelijke taken succesvol uitvoert. Wij herkennen ons ook in de aanbeveling dat beleven steeds belangrijker wordt en de groeiende vraag naar dialoog vraagt om meer aandacht en inzet op communicatie. Wel hechten wij eraan te benadrukken dat dit zonder aanvullende financiering juist steeds meer onder druk zal komen te staan. Denk hierbij aan de activiteiten in het overzicht met (deels) niet gefinancierde activiteiten (bijlage 2 bij de evaluatie), zoals onder meer boa's, die steeds meer nodig zijn, de lokale inzet van boswachters publiek bij belangrijke beheer- en ontwikkelwerkzaamheden, aandacht voor omgevingsmanagement, de buiten- en infocentra, jeugdactiviteiten en arbeidsparticipatie. Voor deze taken is geen dekkende financiering. Gezien de doelmatigheid van Staatsbosbeheer op de wettelijke taken achten wij het zinvol om het gesprek te gaan voeren over duurzame financiering van alle wettelijke taken (ook die nu niet structureel gefinancierd zijn) en dat te doen onder de bestaande wet en het huidige convenant.

Beschermen

De doelstelling 'beter beschermen' is conform verwachting op provinciaal niveau doeltreffend en op landelijk niveau niet, aangezien Staatsbosbeheer, evenals alle andere terrein beherende organisaties, sinds de decentralisatie van natuur naar provincies (2013) op provinciaal niveau monitort en de rapportagelijijn via de 12 provincies loopt. Indien het ministerie van LNV mogelijkheden ziet om de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur, die ze op basis van de provinciale rapportages opstelt, te verbeteren dan werkt Staatsbosbeheer daar uiteraard graag aan mee.

Doelmatigheid: financiële druk door toenemende (overhead)kosten

Beschikbare budgetten

De conclusie dat in de evaluatieperiode zowel de bedrijfsopbrengsten als de bedrijfskosten van Staatsbosbeheer zijn toegenomen, waarbij de kosten hoger lagen dan de opbrengsten, onderschrijven wij. Bij toenemende bedrijfsomzet, gelijkblijvende vergoeding voor overhead, achterblijvende vergoeding voor onder meer eigenaarslasten, calamiteiten (welke steeds meer toenemen door klimaatverandering) en aantal wettelijke taken die niet gefinancierd worden is een negatief saldo onvermijdbaar. Aangezien deze kosten niet uit externe financiering of SNL kunnen komen, en gelet op de huidige omvang van het eigen vermogen (16,5% solvabiliteit), delen wij de genoemde oplossingsrichting over structurele verhoging van de Rijksbijdrage via de weg van een nieuw kostprijsmodel. Conform de aanbeveling om het niet onnodig complex te maken achten wij het daarnaast zinvol om vooruitlopende op het nieuwe kostprijsmodel al het gesprek met LNV te voeren over -tijdelijke- financiering voor bijvoorbeeld calamiteiten en andere taken.

Relatie tussen inkomsten en uitgaven

Conform de conclusie en aanbeveling uit het kostprijsonderzoek door Sira geeft de huidige kostentoerekening een zeer gedetailleerd beeld, maar verdient dit een doorontwikkeling zodat de kostendeckendheid in relatie tot de wettelijke taken beter gevoerd kan worden. Het opzetten van een kostprijsstelsel is inmiddels gestart. De aanbeveling dat een projectmanagementsysteem kan helpen bij het verkrijgen van inzicht in de relatie tussen inkomsten en uitgaven is een oplossingsrichting waar wij minder toegevoegde waarde in zien. Juist op het gebied van projecten heeft Staatsbosbeheer al belangrijke stappen gezet ter versterking van projectbeheersing.

Inrichting risicomanagement

Wij zijn blij met de conclusie dat Staatsbosbeheer flinke stappen heeft gezet in de ontwikkeling van het risicomanagement. Wat betreft de aanbevelingen die worden gedaan om het risicomanagement verder te verbeteren en toekomstbestendig te maken, zoals uniformering, politiek-bestuurlijke, financiële en projectrisico's, kunnen wij aangeven dat hierin inmiddels stappen zijn gezet in 2022, welke vervolgd worden in 2023. Omdat de evaluatie betrekking heeft op de periode tot en met 2021 zijn deze ontwikkelingen, logischerwijs, niet verwerkt in de huidige evaluatie.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

directeur Staatsbosbeheer